A°. 1834. N°. 39.

DONDERDAG DEN 13den MEI.

SURINAAMSCHE COURANT.

PARAMARIBO.

SCHEEPS - TIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 12den dezer, het Schip *Anna Maria*, Kapt. P. STEENVELD, van Amsterdam; Passagiers: Heer, de wed. *de Friderici* en dienstmaagd.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

[*Uittreksels uit de Nieuwe Amsterdamsche Courant en Algemeen Handelsblad, van Maart* 1834.]

Al de Parijsche dagbladen deelen de volgende uit de Spaansche dagbladen van 4 Maart getrokken berigten mede:

In de *Gazette de Madrid* leest men:

In den nacht van Zondag jl. bemerkte men tekenen van onrust in een huis, genoemd del Paradizo, gelegen in de Toledostraat. De wanorde werd spoedig grooter, en eenigen der zich in dat huis bevindende personen lieten oproerige kreeten hooren. Een groot aantal achtingswaardige burgers schoten, eer nog zelfs de autoriteiten en troepen ter plaatse waren aangekomen, toe, om de wanordelijkheden te stuiten en gaven aldus treffende blijken van hunnen ijver en vasten wil om de wetten en de zaak der Koningin Isabella II te ondersteunen.

Twee der personen, die oproerige kreeten hadden doen hooren, bleven dood op de straat liggen, terwijl al diegenen, welke pogtten weêrstand te bieden of te ontvlugten, gewond en teruggebragt met hunne medepligtigen naar de Koninklijke gevangenis gebragt werden.

Hoewel deze daadzaak, hoe misdadig ook, geenen weerklank genoeg heeft gehad om de openbare rust één oogenblik te stooren, heeft echter de Koningin, onderrigt van het voorgevallene en besloten hebbende om door eene spoedige straf de vernieuwing van soortgelijke tooneelen van wanorde te voorkomen, na den raad der Ministers gehoord te hebben, de volgende maatregelen bevolen:

1o. dat de militaire kommissie, die over dergelijke wanbedrijven regt uitspreekt, dadelijk overga tot het onderzoek dezer zaak, overeenkomstig de in werking zijnde Koninklijke dekreten, met name art. 7 van het dekreet van 18 Maart 1831, waarbij de verantwoordelijkheid der regters en de kortst te volgen weg bepaald wordt;

2o. dat, ten einde den afloop dezer zaak en de straf der voornaamste schuldigen te verhaasten, de kommissie zich, naar het voorbeeld der regtbanken, in sectien zal verdeelen.

3o. dat, om spoediger te werk te kunnen gaan, alle zaken van opstand en zamenzwering, vastgesteld bij de Koninklijke wetten, uitsluitend van de competentie der kommissien zullen zijn, zullende de gewone regtbanken zich slechts onledig houden met gewone vergrijpen;

4o. om dezelfde reden zal de militaire kommissie zich in drie of meer sectiën verdeelen en elke sectie uit een bevoegd aantal regters bestaan. Tot dat einde zal de Kapitein-Generaal dezer provincie de noodige leden en Prokureurs-Generaal benoemen.

5o. dat de militaire kommissie terstond overga tot en zich onafgebroken bezig houde met de instruktien der zaak, voorgevallen in de Toledo-staat en, aan H. M. elke 24 uren berigt geve in hoeverre het onderzoek gevorderd is.

Het dagblad de *Siècle* kent aan deze gebeurtenissen eenen ernstigeren aard toe. Volgens dat blad zoude Madrid in eene soort van regeeringloosheid verkeeren. Onderscheidene inwoners, wier namen het opgeeft, zijn door Karlisten aangetast en genoodzaakt geworden de wapenen tot hunne verdediging op te vatten. Er hebben gevangenneminge plaats gehad, en de in hechtenis genomenen waren voornamelijk de vrienden der Koningin. Karlistische groepen doorkruisten des nachts de stad als patrouilles.

Dit alles doet ons met leedwezen denken, dat de stedelijke militie te Madrid niet georganiseerd, en dat het dekreet tot ontwapening der royalistische vrijwilligers niet met meer gestrengheid uitgevoerd is geworden.

„Het gevaar is dreigende, vervolgt evengemeld dagblad, het is zeven ure des avonds, de oproerigen geven munt in de wijk der Arapies."

's Gravenhage, Zaterdag 15 Maart: Heden namiddag, omtrent vijf ure, is Z. K. H. de Prins van Oranje, met hoogstdesselfs oudsten Zoon, van Petersburg, in goeden welstand, in deze residentie, na eene afwezigheid van ruim drie maanden, aangekomen.

De *Pruissische Staats-Zeitung* berigt uit Petersburg dd. 1 Maart:

Gedurende de laatste rekrutering zag men in het Neschegorodsche Gouvernement een zeldzaam voorbeeld van broederliefde. Toen namelijk aldaar in de maand November 1833 de autoriteiten ter rekrutering vergaderd waren, trad een boerenjongen, Iwan Pomjeloff, voor dezelve en smeekte met tranen in de oogen, dat men hem toch in de plaats van zijnen ouderen gehuwden broeder tot soldaat mogt aannemen. Dit was echter onmogelijk, omdat men bevond dat de voorvinger zijner linkerhand kromgebogen was. Men verklaarde hem zulks, zeggende dat het bij het rekruterings-reglement wel vrijstond, rekruten aan te nemen aan welke deze vinger ontbrak; maar dat dit op hem niet toepasselijk was, vermits de kromme vinger hem bij het exerceren hinderlijk zoude zijn. Diep bedroefd ging hij heen, maar keerde na eenige dagen verheugd te rug, zeggende, dat hij thans aangenomen konde worden. Hij had zich, uit liefde tot zijnen broeder, den vinger afgehouwen. Z. M. de Keizer hiervan onderrigt, beval dat aan Pomjeloff eene gratificatie van 500 Roebels betaald en hij tot de garde overgebragt zoude worden.

Uit een Brief van Madrid blijkt, dat zoodra de nacht invalt, men zich niet op straat kan begeven, zonder met ieder oogenblik door patrouilles te worden aangehouden; men wordt ook door oproerige volkshoopen aangevallen. Deze staat van zaken was den 26sten Februarij begonnen en duurde den 5den Maart nog voort.

— In het *Journal du Commerce* leest men: Wij ontvingen langs buitengewonen weg de *Gazette de Madrid* van den 6 en het insgelijks in die hoofdstad uitkomende dagblad *el Tiempo*, tevens met particuliere brieven van den 7den. Bij het vertrek van den koerier kon men zeggen, dat de stad in rust was; intusschen ontwaart men uit het verhaal dier dagbladen zelven, dat er gewigtige gebeurtenissen broeijen, en dat er een rampslag te vreezen is, van welken de uitkomst moeijelijk is te voorzien.

— Een Brief van Berlijn van den 6 dezer meldt, dat in den aanstaanden zomer de Koning van Pruissen eene reis naar 's Gravenhage zal doen. Aan deze reis wordt echter geen politiek doel toegeschreven; zelfs gelooft men dat omstreeks dien tijd het Weener Kongres en de Frankfortsche Bondsdag hunne beslissing in de Luxemburgsche kwestie zullen hebben doen kennen.

In den *Messager de Gand* leest men: Wij vernemen, dat de Heer Tygat gisteren gedueld heeft (met vuistslagen), en wel met den schoenmaker, die hem des morgens reeds eenige opstoppers toegedreund had. De uitslag van het gevecht was niet gunstig voor den Kapitein-Generaal der patriotterie. Hij heeft het slagveld verlaten, bedekt met kneuzingen en bezoedeld van zijne kleederen, die bij de worsteling gescheurd zijn. Het was een droevig tooneel, dien goeden Heer Tygat nog liggende van de onzachte wijze waarop men hem had behandeld, bloot gesteld te zien aan de spotzucht der fabriek-werklieden, die poggingen zijner heldenfeiten geweest waren.

ADVERTISSEMENTEN.

J. F. MOHR

Heeft ontvangen per *Anna Maria*, Kapt. STEENVELD, en biedt te koop aan:

Boter, Aardappelen, Z. M. Kom- en Edammer Kaas, gerookt Vleesch, Ribben en Tongen, Sardijnen, Worst en Rolpens in vaatjes, Saucijsen de Bologne, Hammen, gezouten Vleesch in ½ tonnen, gedroogde Appelen, Peeren en Pruimedanten in stoopen, Tuinboontjes, Doperwten, Snijboonen, Paulen en Linsen in stoopen, Raffinaden, Roodewijn in kisten en oxhoofden, Seltzerwater in manden à 25 kannen; Bielefelder Linnen in soorten, wit Drill, dito en gekleurd Satinet, Flanel en Dommet, Jassen van Draprephir, nieuwste modekleur, te weten: Giraffe, Vrouwen- en Meisjes Schoenen, Mans- Ondermans- en Jongens Schoenen (hoog en laag), Kurken, &c. &c. (22071)

(21190) Aangebragt per de Schuiten *Persevérance* en *Eliza*, en te bekomen bij de ondergeteekenden:

MIEUWE CAROLINA RIJST, *BLOM*, *VLEESCH* en *LONDEN PORTER*.

BROMET & BENJAMINS.

Savannaca Straat naast den WelEd. Heer TRASK.

(22076) De ondergeteekende heeft de Heeren S. J. VAN WEST en SR. POLAK tot deszelfs *Gemagtigden* aangesteld.

E. S. CATZ.

VERMIST:

(11670) Sedert vier dagen een lichtbruin *KOEBEEST* met een jong *KALF*, zijnde een *BULLETJE*; — die dezelve opgevangen heeft, wordt verzocht, tegen betaling van 't Vangeld, kennis te geven bij GRADUSSUS REIJNS.

(22088) J. P. NAHAR vertrekt,

Mengelwerk.

OORSPRONG DER SCHRIJFGEREEDSCHAPPEN.

De oudste wijze van schrijven was op zuilen, op tigchelsteenen en op steenen tafelen; naderhand op platen van verschillende metalen, op ivoor en dergelijke dingen. In het boek *Job* wordt gewag gemaakt van het gebruik van te schrijven op steen en op looden platen. Het was op steenen tafelen dat MOZES de wet ontving, geschreven door den vinger van God zelven. Ten tijde van CESAR schreven de Gallen op tafelen, doch waaruit dezelve bestonden, is niet bekend. Deze vroegere uitvindingen leidden tot de ontdekking van houten tafelen, en alzoo cederhout het minst vergankelijke is, kozen zij dit hout voor hunne belangrijkste schriften. Uit dit gebruik spruit de vermaarde uitdrukking der Ouden, wanneer zij aan eenig uitmuntend opstel den hoogsten lof wilden toekennen, dat het waard was op cederen hout te worden geschreven, ofschoon sommigen beweren, dat deze spreekwijs betrekking heeft tot de ceder-olie, waarmede men parkementen handschriften van waarde liet doortrekken, om dezelve te bewaren. ISIDORUS van *Seville* zegt, dat de Gricken en Toskaners de eerste waren, die was gebruikten om op te schrijven. Zij vormden de letters met een' ijzeren priem. Maar de Romeinen gebruikten in plaats daarvan den stylus, van been vervaardigd. Zij bedienden zich mede van rieten, die in den vorm van pennen waren gesneden.

NAUDÉ merkt aan, dat toen hij (omstreeks 1642) in *Italie* was, hij eenige van wassen tabletten, *pugillares* genaamd, gezien heeft, gelijk ook anderen van boomschors gemaakt, welke de Ouden gebruikten in plaats van papier, hetwelk hij zegt, dat destijds niet in gebruik was, want papier wordt van linnen gemaakt en linnen was toen niet bekend. Hennep, voegt hij er bij, was bekend, maar niet in gebruik. RABELAIS, die omstreeks 1540 schreef, spreekt van dezelve als eene nieuwe plant, welke slechts sedert eene eeuw in gebruik was geweest; en inderdaad was henneplinnen onder de regering van KAREL VII (1470) zoo schaarsch, dat men zeide, dat slechts de Koningin twee hemden bezat.

In vervolg van tijd bestond de schrijfkunst in het schilderen met verschillende soorten van inkt. Nu koos men de dunne schellen van zekere boomen en planten en zelfs de vellen van dieren. De eerste plaats, waar men deze vellen begon te bereiden, was, volgens zeggen, *Pergamos* in *Azië*. Dit is de oorsprong van den Latijnschen naam, van welken wij dien van parkament hebben afgeleid. Deze vellen zijn echter bij de Latijnsche schrijvers beter bekend onder den naam van *membrana*, aldus genaamd van de vliezen der dieren, waarvan zij gemaakt zijn. De ouden hadden parkement van driederlei onderschieden kleuren, wit, geel en purper. Te *Rome* was het witte parkement niet geacht, omdat het meer onderhevig was om bezoedeld te worden, dan de andere soorten, en het oog verblindde. Zij schreven dikwerf met gouden en zilveren letters op purperkleurig parkement. Dit gebruik hield aan in de eerste eeuwen der kerk; en er bestaan nu nog afschriften van de Evangeliën op deze wijze vervaardigd.

De Egyptenaars gebruikten den bast van eene plant of riet, genaamd *Papyrus*. Men kan hiervan proeven in het Britsch Museum zien. Voorheen groeide hetzelve in groote menigte aan den kant van den *Nijl*. Het is deze plant, welke den naam aan ons papier gegeven heeft, ofschoon hetzelve van linnen vodden gemaakt wordt. De Chinezen maken hun papier van zijde.

Het gebruik van papier is van hooge oudheid. Eenige stukken *papyrus*, welke in de begraafplaatsen in *Egypte*, waar de gebalsemde lijken bewaard worden, gevonden zijn, worden gezegd reeds van den tijd van MOZES afkomstig te wezen. De eer der uitvinding wordt aan de stad *Menphis* toegekend. Alvorens de Romeinen het gebruik van parkement en papier aanamen, bedienden zij zich van het dunne vlies, hetwelk men aan de boomen tusschen het hout en den bast vindt. Dezen tweeden bast noemden zij *liber*, — van waar hun woord *liber* voor een boek, het Fransche *livre*. Oudtijds rolde men dit parkement en papier op, in plaats van het te vouwen, en de Latijnsche naam dien men aan deze rollen gaf, *volumen*, is in het Fransch en Engelsch overgegaan, alwaar men nog *volume* zegt, ofschoon de boeken thans uit gesneden en zaamgebonden bladen bestaan. De Ouden maakten nog meer werks er van, dan wij om de boeken prachtig te versieren. Behalve de purperen kleur, waarmede zij hun *vellum* verfden, en het vloeibaar goud, hetwelk zij als hunnen inkt gebruikten, bezetteden zij somtijds de omslagen hunner bocken met kostbare steenen.

Het volgend berigt, getrokken uit CASLEY's lijst van handschriften in 's Konings biblotheek, is merkwaardig.

»VARRO zegt, dat palmbladen of bladen van malva het eerst tot schrijven gebruikt zijn. Hiervan nam dit woord destijds de beteekenis aan van een blad in een boek, zoo wel als van een' boom of plant, welke beide beteekenissen het sedert behouden heeft. Dat de ouden op koper schreven of graveerden is openbaar. De wetten der twaalf tafelen en andere in het kapitool bewaarde gedenkstukken waren op dat metaal gegraveerd. De Romeinen en Lacedemoniërs schreven aan de Joden op koperen tafelen. Er bevindt zich een klein fragment, op bast geschreven, bijna duizend jaren oud, is de Cottoniaansche bibliotheck. De kunst van papier maken is in de eifde eeuw ontdekt. De uitvinding, om hetzelve van linnen vodden te maken, kan niet veel later zijn." Deze laatste aanmerking verschilt van NAUDÉ.

In Kapitein SKINNER's Reistogten in *Indië*, vindt men het volgende:

»Naar hetgeen ik te *Mookha* ondervonden heb kan ik mijne afkeuring van het gedrag der Priesters van het gebergte niet terughouden. Zij zijn even laag en onkundig als hunne broeders, die ik reeds als uitstekende in deze hoedanigheden, heb vermeld, en hunne vrouwen!.... Er is echter een man in het dorp die schrijven en lezen kan: hij was te *Barahal* opgevoed, waar eenmaal een school was, maar ik vrees, dat de schoolmeester te weinig in aanzien was, dan dat hij in verzoeking zou zijn gebragt, in zijn beroep te volharden. Hij is een doorslepen gast, en heeft het voorregt eenigzins bereisd te zijn. Bij is in het dat van *Dhoon* geweest, — eene merkwaardige omstandigheid. Hij schrijft op den bast van eenen boom, den *Boii pulla*, in *Indië* wel bekend als het binnenste bekleedsel van Hookah-slangen, en dit is een zeer goed surrogaat in plaats van papier. Die boomen zijn daaromtrent in groote menigte; en alzoo de bast in lange reepen wordt afgeschild, vordert dezelve geene toebereiding, ook is het niet noodig eene bijzondere pen te hebben, om daarop te schrijven, zoo als het geval is met bladen, die in het Oosten nog tot dat einde gebruikt worden."

»De Inboorlingen van *Ceylon* gebruiken nog geen papier; zij schrijven op dunne bladen van de ola, en zijn verpligt zich van eene ijzeren pen te bedienen, welke zij bevestigen in eene kerf in den nagel van den duim, welken nagel zij tot dat einde laten groeijen. Een Schrijver wordt aan dit teeken herkend. Mijn vriend te *Mookha* bedient zich van eene schaft of riet, want de pen loopt zoo schielijk over het vel van den *boii*, als over de oppervlakte van een geglansd vel papier."

ENGELSCHE BAZARS VAN EENE GEHEEL BIJZONDERE SOORT.

Deze echt *Engelsche* uitvinding vereenigt in zich berekening, weldadigheid, trots, ijdelheid en — aristocratie. Voor een klein entréegeld verkrijgt men toegang tot eene fraaije zaal, versierd in afperkingen, even als een Oostersche Bazar. De koopvrouwen, nevens hare uitstallingen gezeten, zijn groote Dames, in haren keurigsten opschik; zij verkoopen galanteriën, speelgoed, kleinigheden, meer- en minder net of kunstig bewerkt. Maar, wie wordt niet weggesleept door de aantrekkelijkheden, welke zich aan zijn oog vertoonen? Niet alleen kunt ge hier weldadigheid oefenen; ge kunt tevens uzelven een uitgezocht genoegen verschaffen. 't Is eene fijne berekening, gegrond op de eigenliefde van burgerlijken en van Edelen. De groote Dame welke medewerkte tot de daarstelling dezer dusgenoemde *Fancyfairs* (markten of kermissen van luim of grilligheid), redekavelde bij zichzelve aldus: »'t Is, dunkt »mij, der moeite wel waard, dat men mij »zie. De zoodanigen, die in mijnen kring »niet worden toegelaten, zullen veel belang »stellen in een voorregt, waarop zij geene »aanspraak kunnen maken. Gedost in mijn »fraaisten opschik, wil ik allen, voor eene »soort van entréegeld, tot weldadige einden bestemd, vergunnen, mij op hun »gemak te beschouwen; maar ik wil daar »niet staan als een Afgod of eene Madonna, »die de hulde der geloovigen werkeloos »afwacht en ontvangt. Ik wil koopvrouw »zijn, en alzoo tevens een deel en eene »loffelijke werkzaamheid hebben; ik wil »dingen verkoopen, wel is waar in zichzelf »van geen de minste waarde, maar, zoo »het heet, met eigene handen vervaardigd. »Uit beleefdheid, en om het vermaak te ge»nieten van eenige woorden met mij te »wisselen, zal men die dingen koopen, »ofschoon niemand ze noodig heeft. Onze »kas van weldadigheid wordt gevuld; mijne »ijdelheid en de nieuwsgierigheid der koo»pers worden bevredigd, en de armen varen »er wél bij." En ziet daar dan in dezelfde zaal vereenigd: nering en weldadigheid; Adel en koopmanschap: schoonheid, die overvraagt, en ijdelheid, onder het masker van menschlievendheid; groote Dames, die voor winkelvrouwen spelen, om verveling te ontgaan; weelde en trots, de vergulde vleugels uitbreidende, om armoede en ellende te beschermen, zonder te bedenken, dat, om de eene te verligten en de andere te vertroosten, de opoffering van een klein deel van het goud en de juweelen, van welke zij schitteren, zou volstaan!

JOZEF II EN DE KARDINAAL GANGANELLI.

Weinig bekend is de volgende trek van den man, die, als Paus CLEMENS XIV, niet ligt zal worden vergeten. JOZEF en diens broeder LEOPOLD, Groothertog van *Toskanen*, spraken den *Kardinaal*, bij de intrede van zijne kamar, dus aan: »Heilige Vader! de Roomsche Keizer en de »Groothertog van *Toskanen* komen u om »uwen zegen vragen." GANGANELLI, ofschoon geraakt, hernam echter met den lach der zachtmoedigheid: »Twee stemmen zijn, om »eenen Paus te kiezen, te weinig; om met »een' ouden man te spotten, te veel. Doch »mijn stand en mijne jaren geven mij regt, »twee jonge Vorsten van groote verwach»ting, op wier daden de oogen der wereld »gevestigd zijn, te zegenen." Met nadruk »en waardigheid verhief hij zijne stem: »Zoo zegen ik u in naam van den Almag»tigen, Drieëenigen God, Vader, Zoon en »Heiligen Geest! Moge uw gansche leven »gewijd zijn aan het geluk der volken, die »u de Voorzienigheid heeft toevertrouwd! »Moogt gij uwe groote zending zoo waar»dig vervullen, dat gij in het ernstigste »uur lagchend van hier scheidt, terwijl »millioenen, van smart doordrongen, uw »verlies beweenen!" — Geroerd grepen beide de Vorsten de hand, die hen gezegend had, drukten die hartelijk, en verlieten zwijgend het vertrek.

(*Vaderl. Letteroeffeningen voor* 1833.)

Te PARAMARIBO, bij J. J. ENGELBRECHT.